

Czego Polacy nie wiedzą o podatkach?

Raport z badania ilościowego
przeprowadzonego na zlecenie
Związku Przedsiębiorców i Pracodawców

Warszawa, 23 marca 2017

Koalicję „Polacy na rzecz sprawiedliwych podatków” tworzą Centrum im. Adama Smitha, Forum dla Wolności i Rozwoju, Fundacja Klubu Ronina, Instytut Jagielloński, Polskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców, Warsaw Enterprise Institute oraz Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

Celem koalicji jest wprowadzenie bezspornego, taniego w poborze, prostego i efektywnego systemu podatkowego, który przyniesie nie mniejsze niż obecnie przychody dla budżetu i uwolni ludzi oraz przedsiębiorców od biurokratycznej mitręgi i potrzeby przebijania się przez gąszcz niezrozumiałych, a często sprzecznych ze sobą przepisów podatkowych. Nasza propozycja zawiera również 20% podwyżkę dla pracowników, bez zwiększania łącznych kosztów pracy dla przedsiębiorców.

Spis treści

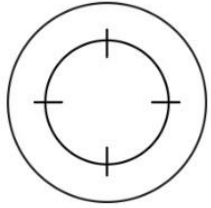
OPIS BADANIA	4
PODSUMOWANIE	6
WYNIKI	
OBECNY SYSTEM PODATKOWY OCZAMI POLAKÓW	8
PREFERENCJE RODZAJU SYSTEMU PODATKOWEGO I OCENA PROPOZYCJI NOWEGO SYSTEMU	16
ANEKS	
Charakterystyka próby	24

Opis badania

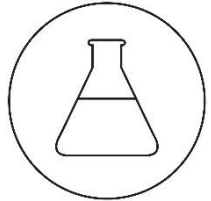

Opis badania

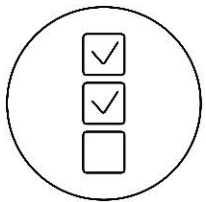
GŁÓWNY CEL BADANIA

Poznanie wiedzy i opinii Polaków na temat obecnego systemu podatkowego oraz postrzeganie propozycji nowych rozwiązań.

METODA/ PRÓBA

Badanie przeprowadzono metodą CAWI na Ogólnopolskim Panelu Badawczym Ariadna. Badanie zrealizowano na ogólnopolskiej próbie N=1063, reprezentatywnej ze względu na płeć, wiek i wielkość miejsca zamieszkania. Dokładna struktura próby została przedstawiona na str. 24.

REALIZACJA

Badanie zrealizowano lutym 2017 roku.

Podsumowanie

& PARTNERS
Naison

Podsumowanie

- **POSTRZEGANIE OBECNEGO SYSTEMU PODATKOWEGO.** Dla większości Polaków obecny system podatkowy jest nieodpowiedni, przede wszystkim ze względu na jego skomplikowanie i niezrozumienie. 93% Polaków uważa, że system ten powinien zostać uproszczony. Obecny system jest postrzegany jako nieprzyjazny, niesprawiedliwy, skomplikowany i niezrozumiały.
- **WIEDZA NA TEMAT PODATKÓW.** Wiedza Polaków na temat istniejącego w Polsce systemu podatkowego jest bardzo mała. Po pierwsze bardzo mała jest faktyczna wiedza na temat rodzajów podatków: PIT, VAT, CIT. Chociaż 90% twierdzi, że słyszało o podatku PIT, to cały czas 16% pracujących na umowę o pracę jest przekonana, że nie płaci takiego podatku. Podobnie z podatkiem VAT – 90% słyszało o takim podatku, 70% twierdzi, że wie na czym on polega, ale tylko 42% uważa, że płaci taki podatek. Ponadto 21% Polaków jest przekonana, że nie płaci żadnych podatków, ani PIT-u, ani CIT-u, ani nawet VAT-u.
- Uzupełnieniem braku wiedzy na temat podatków jest brak świadomości wysokości wynagrodzenia z uwzględnieniem zawartych w nim podatków. Spośród osób pracujących 82% orientuje się ile wynosi ich wynagrodzenie netto, 72% twierdzi, że wie ile wynosi kwota brutto (choć prawdopodobnie wynik ten jest zawyżony), natomiast tylko 36% ma świadomość dodatkowych kosztów ich wynagrodzenia dla pracodawcy.
- W świetle toczącej się od lat w mediach dyskusji o tym, czy Polacy wolą system podatkowy progresywny czy liniowy interesujące są wyniki pokazujące, że poparcie zależy od sformułowania pytania. Jeżeli operuje się tylko nazwą systemu podatkowego (bez jego wyjaśnienia) to 10% jest za obecnie istniejącym systemem progresywnym, 20% za liniowym, ale równocześnie aż 69% nie ma zdania na ten temat (gdyż prawdopodobnie nie ma wiedzy). Natomiast gdy zada się pytanie z podaniem przykładu na konkretnych kwotach (czyli dostarczy wiedzy respondentom), to okazuje się, że poparcie dla liniowego podatku drastycznie wzrasta – zyskuje on poparcie wśród 60% Polaków (trzykrotnie więcej niż w pytaniu bez przykładu), a poparcie progresywnego systemu pozostaje na podobnym poziomie (12%) – czyli ma pięciokrotnie mniej zwolenników niż obowiązujący obecnie podatek progresywny.
- **ROZLICZNIENIE PODATKÓW.** Spośród osób pracujących na umowę o pracę 65% rozlicza się samodzielnie. Pozostała jedna trzecia (35%) rozliczających się z podatku PIT nie robi tego samodzielnie. Są to przede wszystkim osoby najmłodsze i o najniższym wykształceniu, które korzystają ze wsparcia rodziny i znajomych. Spośród osób samodzielnie rozliczających podatki aż 40% uważa to zadanie za trudne.
- **NOWY SYSTEM PODATKOWY.** Zdecydowana większość, bo aż 70% Polaków, jest za uproszczeniem dotychczasowego systemu podatkowego i wprowadzeniem nowego, w którym pracownicy nie musieliby się rozliczać na koniec roku z podatków, gdyż wszystkie podatki byłyby odprowadzane przez pracodawcę. Zaproponowany system wprowadzenia jednego podatku stanowiącego procent od sprzedaży firm, czyli podatek prostszy dla osoby, a równocześnie trudniejszy do uniknięcia przez przedsiębiorstwa zyskuje jeszcze więcej zwolenników – 91% Polaków uważa, że taki system jest lepszy od dotychczasowego a 68% uważa, że byłby to system lepszy dla Polski niż dotychczasowy oraz postrzega taki system jako lepszy dla wszystkich: obywateli, przedsiębiorców i państwa.

Obecny system podatkowy oczami Polaków

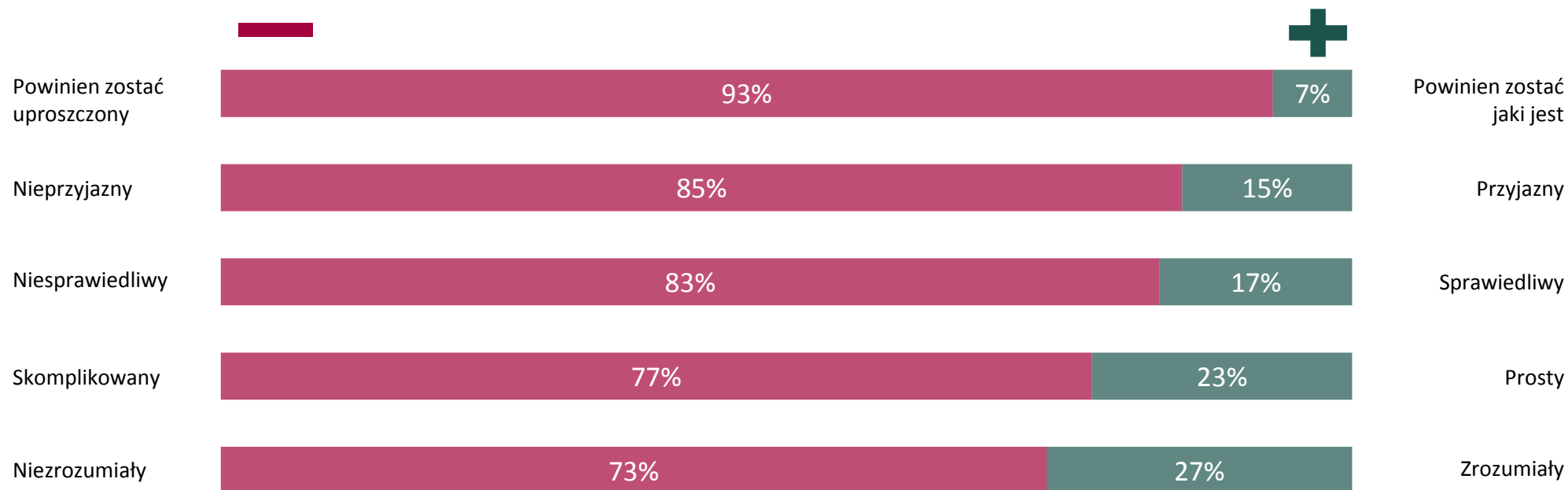

& PARTNERS
Naisson

Ocena obecnego systemu podatkowego

Które określenie z każdej z podanych poniżej par twoim zdaniem lepiej opisuje obecny system podatkowy w Polsce?

N=1063

Obecnie funkcjonujący system podatkowy powinien zdaniem Polaków zostać uproszczony (93%). Przez większość system ten oceniany jest źle – w ich opinii jest to system nieprzyjazny (85%), niesprawiedliwy (83%), skomplikowany (77%) i niezrozumiały (73%).

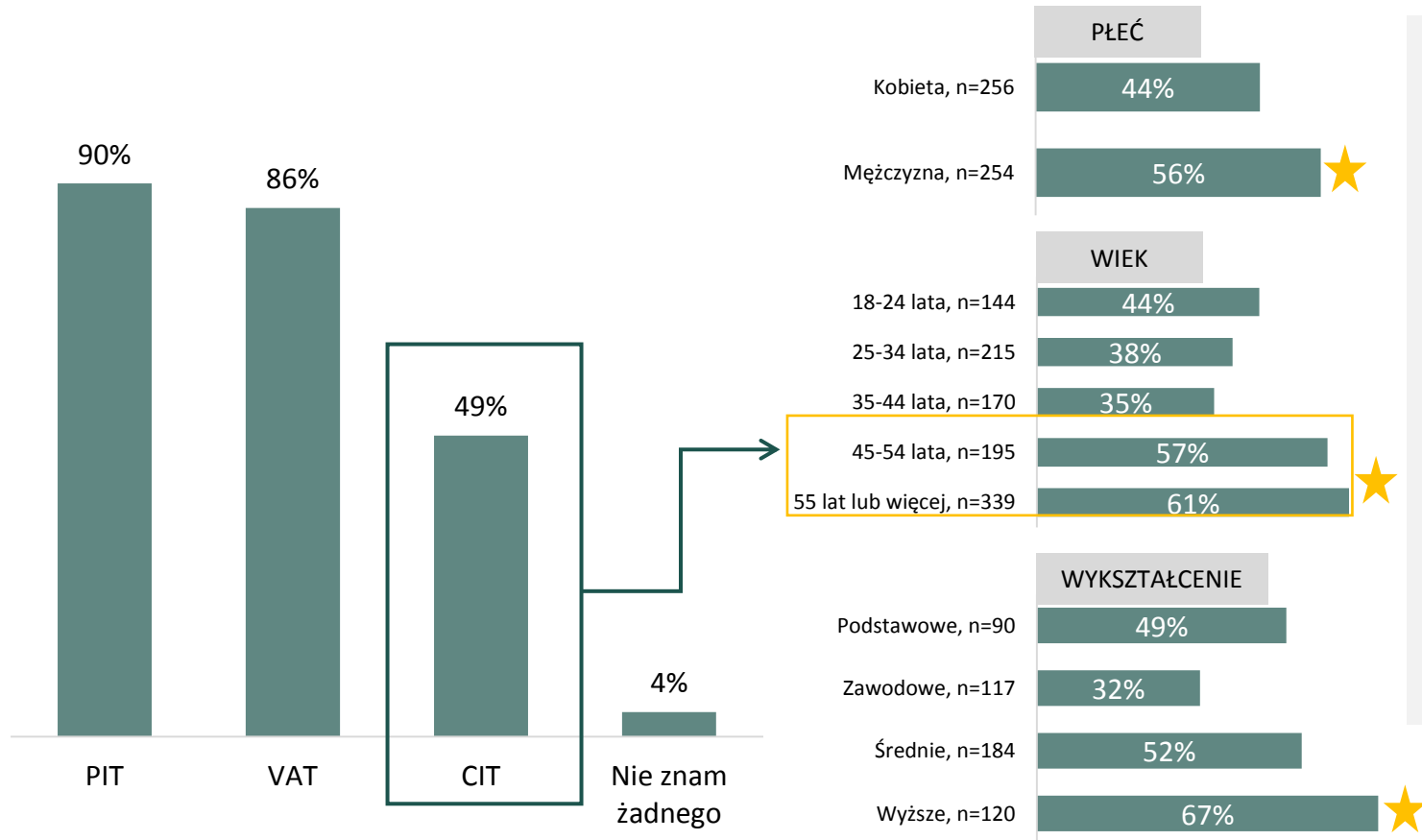
Płaca+
Podatki-

Znajomość istniejących rodzajów podatków

10

Które z podanych poniżej podatków są Ci znane choćby tylko ze słyszenia?

N=1063

Najbardziej znanymi podatkami wśród Polaków jest podatek dochodowy od osób fizycznych (tzw. PIT – 90%) oraz podatek pośredni od towarów i usług (tzw. VAT – 86%). Najmniej znanym podatkiem jest podatek CIT, co nie dziwi, gdyż jest to podatek odprowadzany przez pracodawców. Znajomość podatku CIT częściej deklarują mężczyźni (różnica 12 p.p.) i osoby z najstarszych badanych grup (45+), jak również osoby o wyższym wykształceniu, częściej posiadające własną działalność gospodarczą.

Płaca+
Podatki-

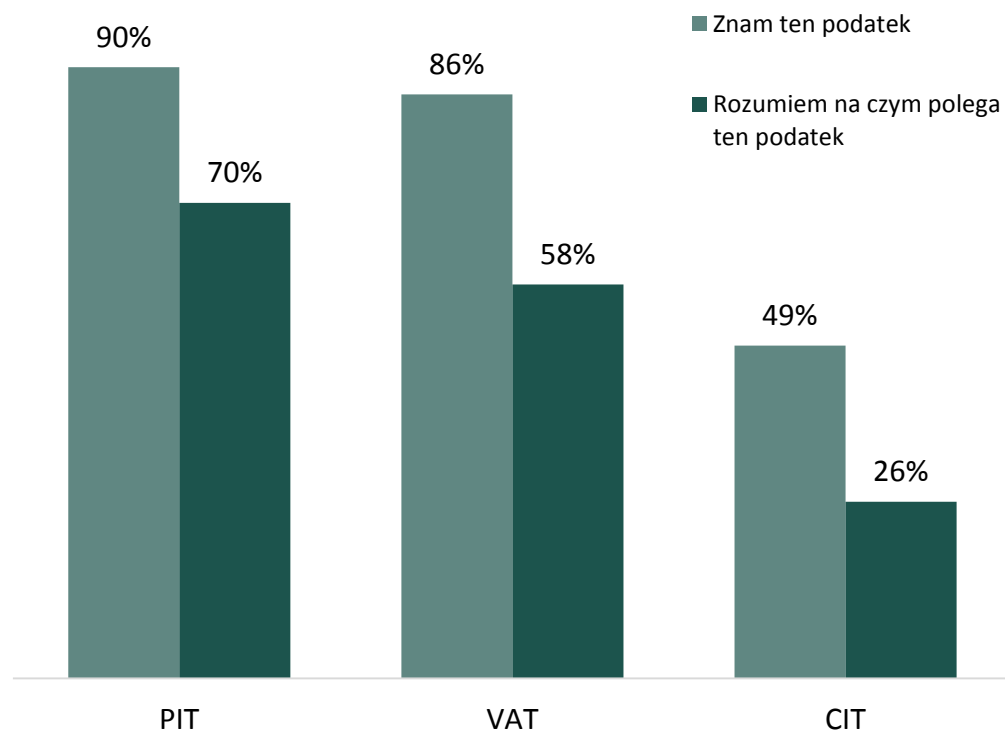
★ Różnica istotna statystycznie na poziomie $p < 0,05$.

Znajomość podatków a ich rozumienie (deklaracje)

11

Które z tych podatków są Ci znane w taki sposób, że rozumiesz dokładnie na czym polegają?

N=1063

Znajomość rodzaju podatków ze słyszenia nie oznacza jednak, iż Polacy rozumieją, na czym one polegają.

O ile podatek VAT znany jest ze słyszenia przez większość Polaków, to tylko 58% deklaruje, że rozumie, na czym on polega. I tu można mieć dalsze wątpliwości, czy osoby te rzeczywiście rozumieją na czym ten podatek polega i czy na przykład wiedzą jaka jest jego wysokość, czy tylko tak im się wydaje. Można przypuszczać, że w rzeczywistości odsetek osób mających wiedzę na temat podatku VAT jest zapewne znacznie mniejszy – zaledwie 40% Polaków ma świadomość, że jako osoby prywatne, płacą ten podatek (zob. s. 12).

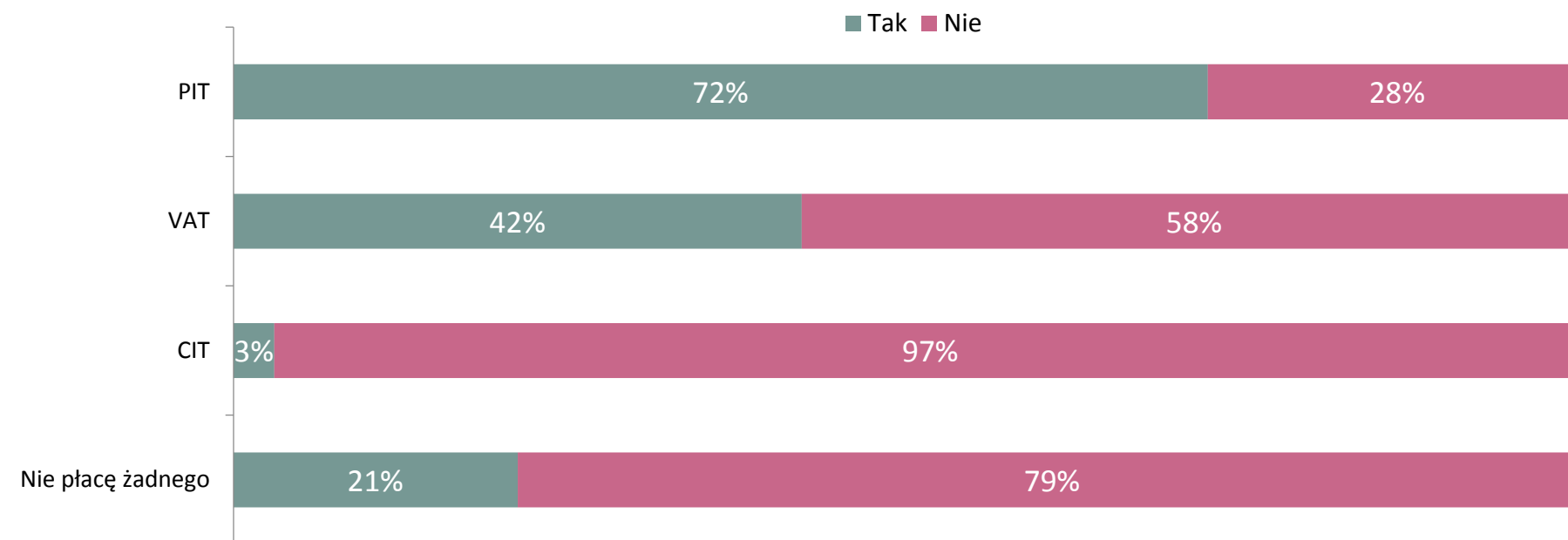
Płaca+
Podatki-

Płacenie podatków

12

Które z podanych poniżej podatków ty osobiście płacisz jako osoba prywatna?

N=1063

Nieświadomość kwestii podatkowych wśród Polaków jest bardzo duża – 21% badanych osób jest przekonana, że nie płaci żadnych podatków, ani PIT-u, ani CIT-u, ani nawet VAT-u.

Spośród trzech badanych typów podatków największą świadomość ich płacenia dotyczy podatku PIT, aczkolwiek cały czas grupa osób świadomych, że płacą taki podatek jest niższa niż grupa wszystkich pracujących Polaków. 16% Polaków pracujących w oparciu o umowę o pracę uważa, że nie opłacania podatku PIT.

Powyższy wynik potwierdza po raz kolejny, że wiedza Polaków na temat obowiązującego systemu podatkowego jest bardzo niska.

Płaca+
Podatki-

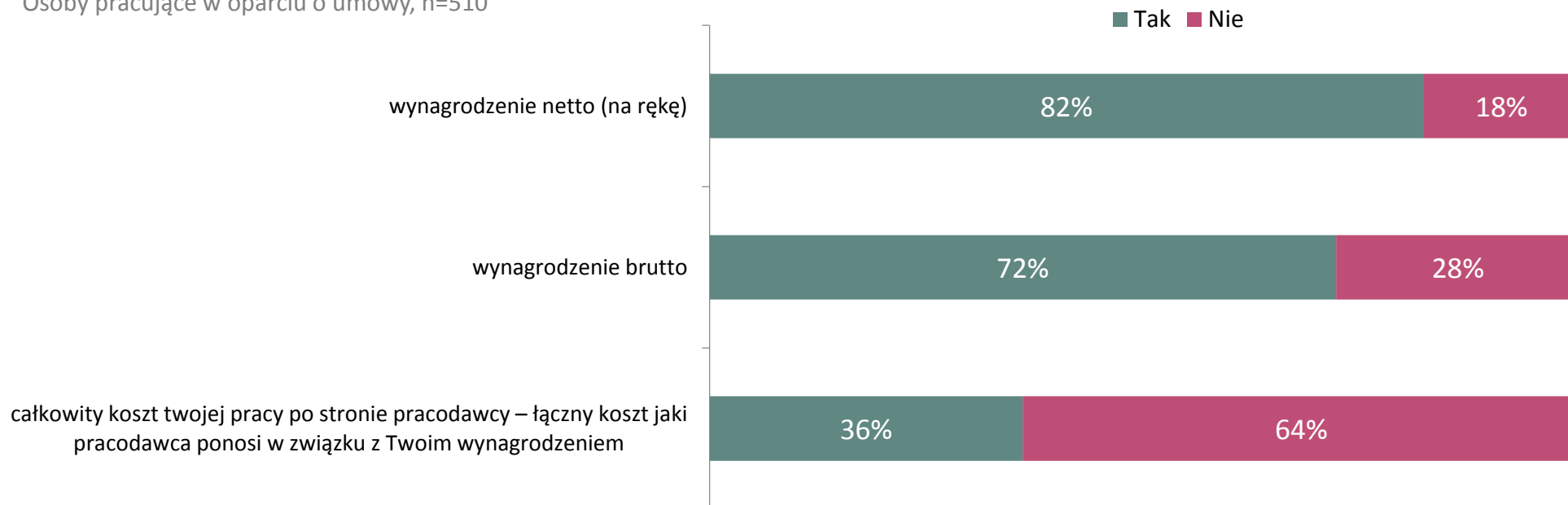
& PARTNERS
Maison

Wiedza o wysokości wynagrodzenia

13

Czy wiesz ile dokładnie wynosi twoje...?

Osoby pracujące w oparciu o umowy, n=510

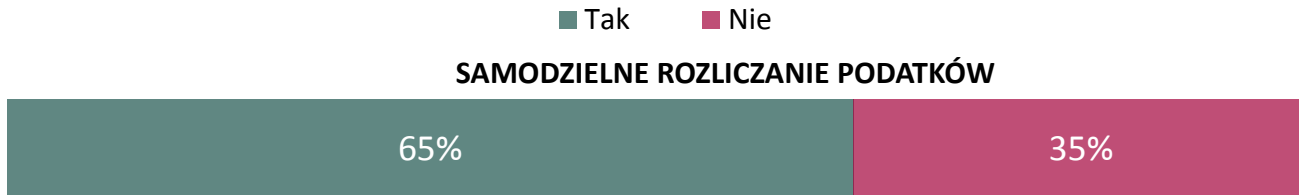
Przeprowadzone badanie potwierdziło wcześniejsze obserwacje, że większość pracujących w oparciu o umowy Polaków myśli o swoim wynagrodzeniu w kwotach netto (tzw. „na rękę”). Kwota brutto własnego wynagrodzenia jest znana mniejszej grupie pracujących Polaków (o 10 p.p.). Natomiast zdecydowanie najmniej osób orientuje się w całkowitym koszcie własnej pracy dla pracodawcy. Tylko 36% tej grupy Polaków twierdzi, że wie jaka to jest w przybliżeniu kwota. Oczywiście również w tym przypadku rzeczywista wiedza jest prawdopodobnie jeszcze niższa.

Płaca+
Podatki-

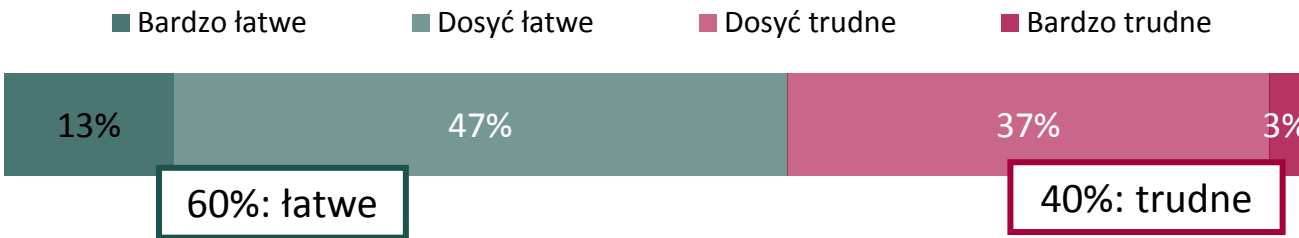
& PARTNERS
Maison

Rozliczanie podatków

Czy rozliczasz się z podatków samodzielnie?
Osoby pracujące w oparciu o umowy, n=510

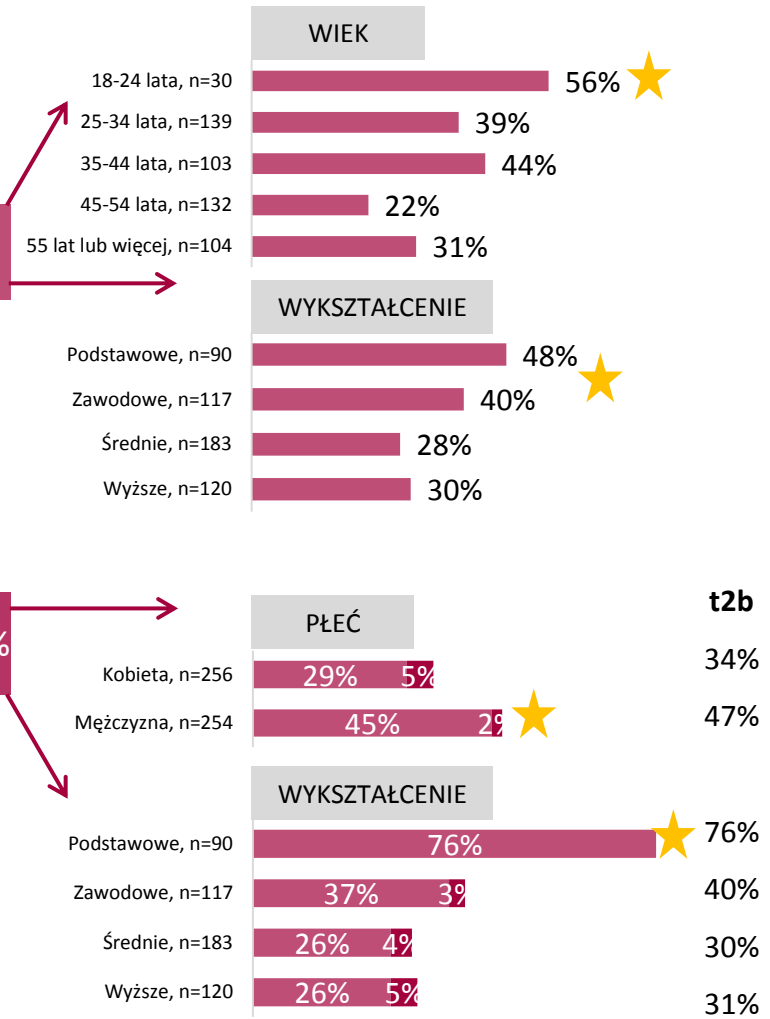

Jak oceniasz przygotowanie corocznego rozliczenia podatkowego?
Osoby pracujące w oparciu o umowy, n=510

Większość Polaków pracujących w oparciu o umowy (65%) rozlicza się samodzielnie z podatków i większość z nich twierdzi, że jest to w zasadzie łatwe. Jednak dla 40% osób tej grupy pracujących Polaków przygotowanie samodzielnego rozliczenia podatkowego jest trudne. Do tej grupy częściej należą mężczyźni niż kobiety (różnica 13 p.p.) oraz osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym.

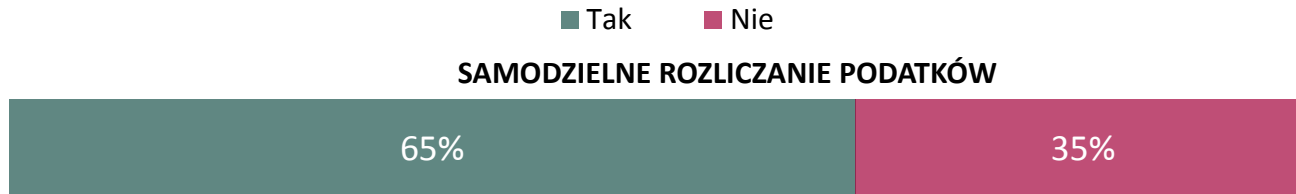
★ Różnica istotna statystycznie na poziomie $p < 0,05$.

Rozliczanie podatków a znajomość wynagrodzenia

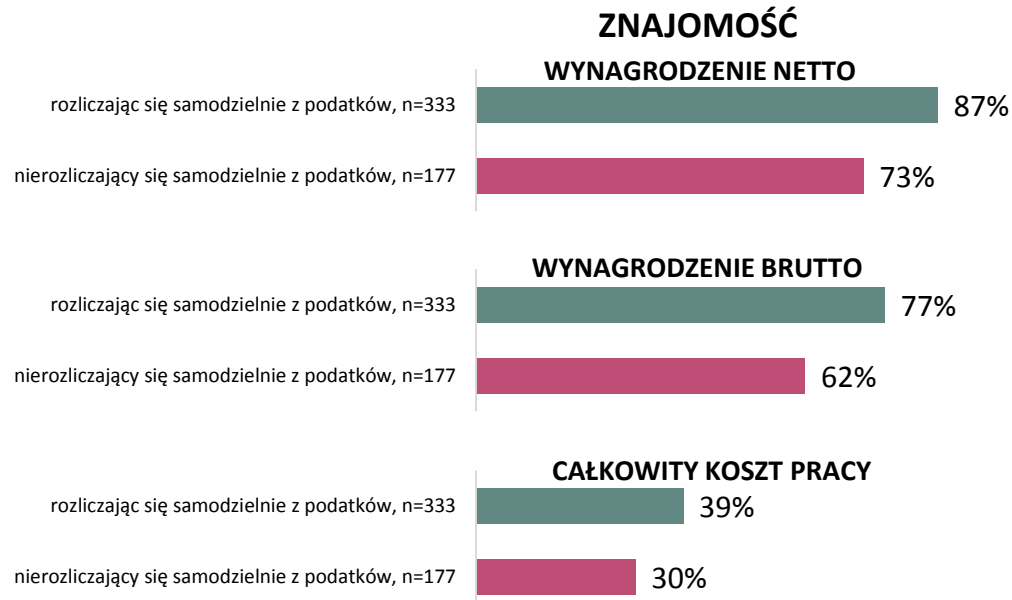
Czy rozliczasz się z podatków samodzielnie?

Osoby pracujące w oparciu o umowy, n=510

Czy wiesz ile dokładnie wynosi Twoje...?

Osoby pracujące w oparciu o umowy, n=510

Osoby, które samodzielnie rozliczają się z podatków częściej wiedzą, jakiej wysokości jest ich wynagrodzenie netto i brutto oraz mają większość świadomości kosztów ponoszonych przez pracodawcę.

Natomiast świadomość tego, czy osoba płaci podatek VAT, PIT lub CIT nie zależy od tego, czy samodzielnie rozlicza się z podatków czy też nie.

Preferencje rodzaju systemu podatkowego i ocena propozycji nowego systemu

Systemy podatkowe

W badaniu zostały ocenione 3 formy możliwych systemów podatkowych.

SYSTEM PODATKOWY		
PROGRESYWNY	LINIOWY	POGŁÓWNY
<p>Wysokość podatku: <u>zależna od dochodów podatnika i stawek opodatkowania</u></p> <p>np.</p> <p>$x < 30 \text{ tys. zł} \rightarrow p=20\%$</p> <p>$x > 30 \text{ tys. zł} \rightarrow p=50\%$</p>	<p>Wysokość podatku: <u>stały % wartości dochodów podatnika</u></p> <p>np.</p> <p>$x < 30 \text{ tys. zł.} \rightarrow p=19\%$</p> <p>$x > 30 \text{ tys. zł.} \rightarrow p=19\%$</p>	<p>Wysokość podatku: <u>stała wartość podatku bez względu na dochód podatnika</u></p> <p>np.</p> <p>$x < 30 \text{ tys. zł.} \rightarrow p=500 \text{ zł}$</p> <p>$x > 30 \text{ tys. zł.} \rightarrow p=500 \text{ zł}$</p>

x – wartość dochodu
p – stawka podatkowa

Pytanie zostało zadane w dwóch formach:

- Bez przykładu
- Z przykładem ilustrującym każdy z systemów: *Marek zarabia 4 tysiące złotych, a Piotr 2 tysiące złotych. Jaką kwotę podatku powinien zapłacić każdy z nich?*

Marek 600 zł, a Piotr 200 zł

Marek 400 zł, a Piotr 200 zł

Obaj po 200 zł

Płaca+
Podatki-

Progresywny, liniowy czy pogłówny?

Jaki system podatkowy od dochodów osobistych powinien według Ciebie obowiązywać w Polsce?

N=1063

Wyobraź sobie następującą sytuację: Marek zarabia 4 tysiące złotych, a Piotr 2 tysiące złotych. Jaką kwotę podatku powinien zapłacić każdy z nich?

N=1063

Marek 600 zł, a Piotr 200 zł

PROGRESYWNY

Marek 400 zł, a Piotr 200 zł

LINIOWY

Obaj po 200 zł

POGŁÓWNY

Polacy zapytani o preferowany system podatkowy (progresywny, liniowy czy pogłówny?) w przeważającej większości – 70% – nie wiedzą jakie zająć stanowisko (odpowiedź „trudno powiedzieć”), a zaledwie 10% osób popiera obecnie obowiązujący system progresywny.

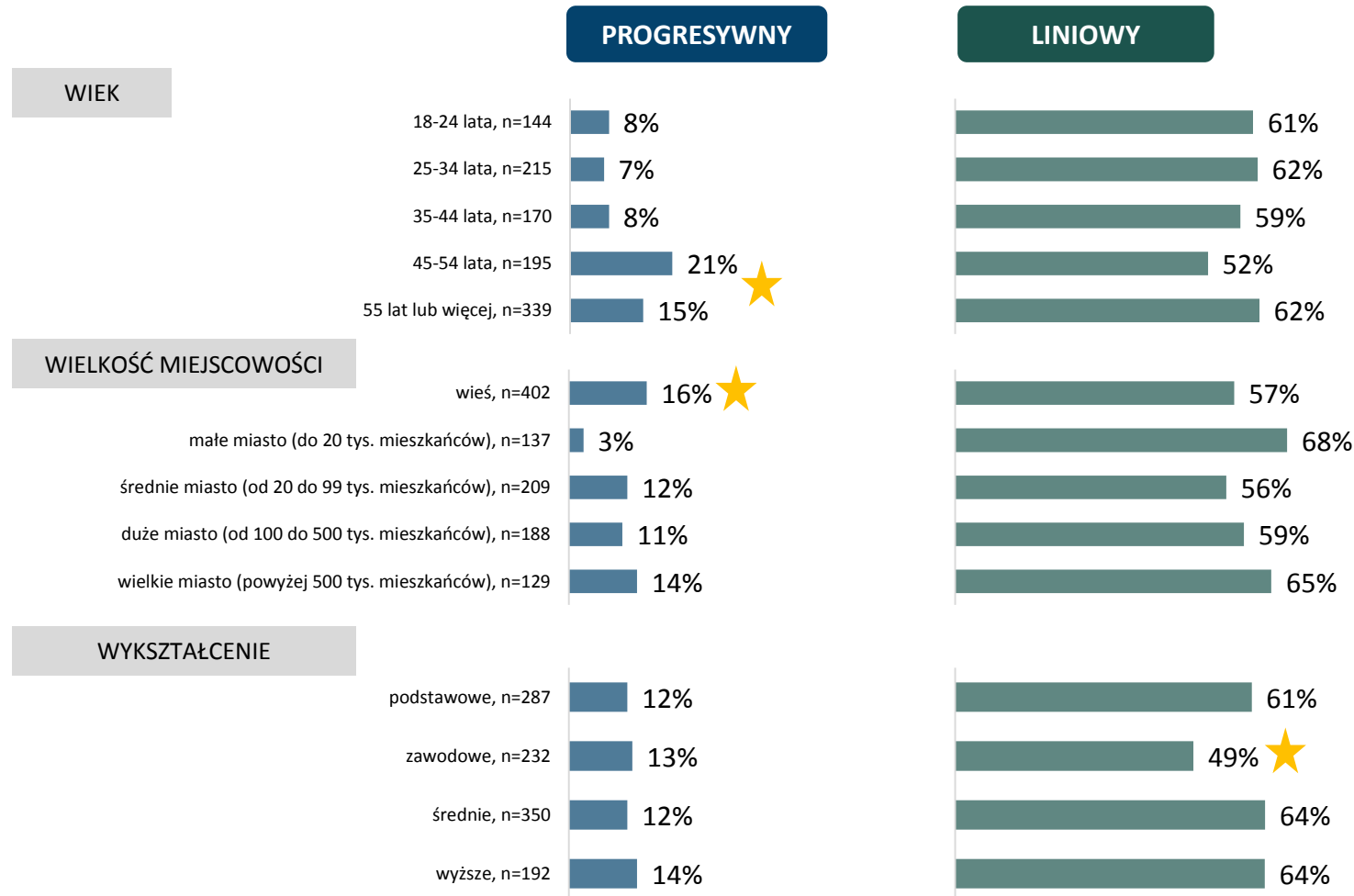
Wynika to z nieznamości nazw systemów podatkowych, a jeszcze bardziej z nierozumienia różnic między nimi. Zapytani o preferowany system podatkowy po przedstawieniu na czym one polegają okazuje się, że większość Polaków jest za systemem liniowym - 60% (trzykrotnie więcej niż gdy pytanie zostało zadane bez wyjaśnienia, tylko z wymienieniem nazwy). Preferencja wobec systemu liniowego (po wyjaśnieniu jego zasad) utrzymuje się w Polsce od lat. Ten obraz wyników pokazywały badania z 2009 zaprezentowane w książce „Polak w świecie finansów” (Maison, D., 2013).

Płaca+
Podatki

& PARTNERS
Maison

Preferowany system podatkowy a zmienne demograficzne

Wyobraź sobie następującą sytuację: Marek zarabia 4 tysiące złotych, a Piotr 2 tysiące złotych. Jaką kwotę podatku powinien zapłacić każdy z nich?
N=1063

Choć poparcie dla progresywnego systemu podatkowego nie jest duże, to widać różnice w różnych grupach demograficznych. Dominuje ono wśród osób starszych (45+) i mieszkańców wsi.

Zwolennicy systemu liniowego występują w każdej grupie wiekowej i bez względu na wielkość miejscowości zamieszkania. Na tle innych grup rzadziej ten system popiera grupa osób z wykształceniem zawodowym, o stosunkowo niższym wynagrodzeniu czy gorszej sytuacji zawodowej w porównaniu do osób z wyższym wykształceniem.

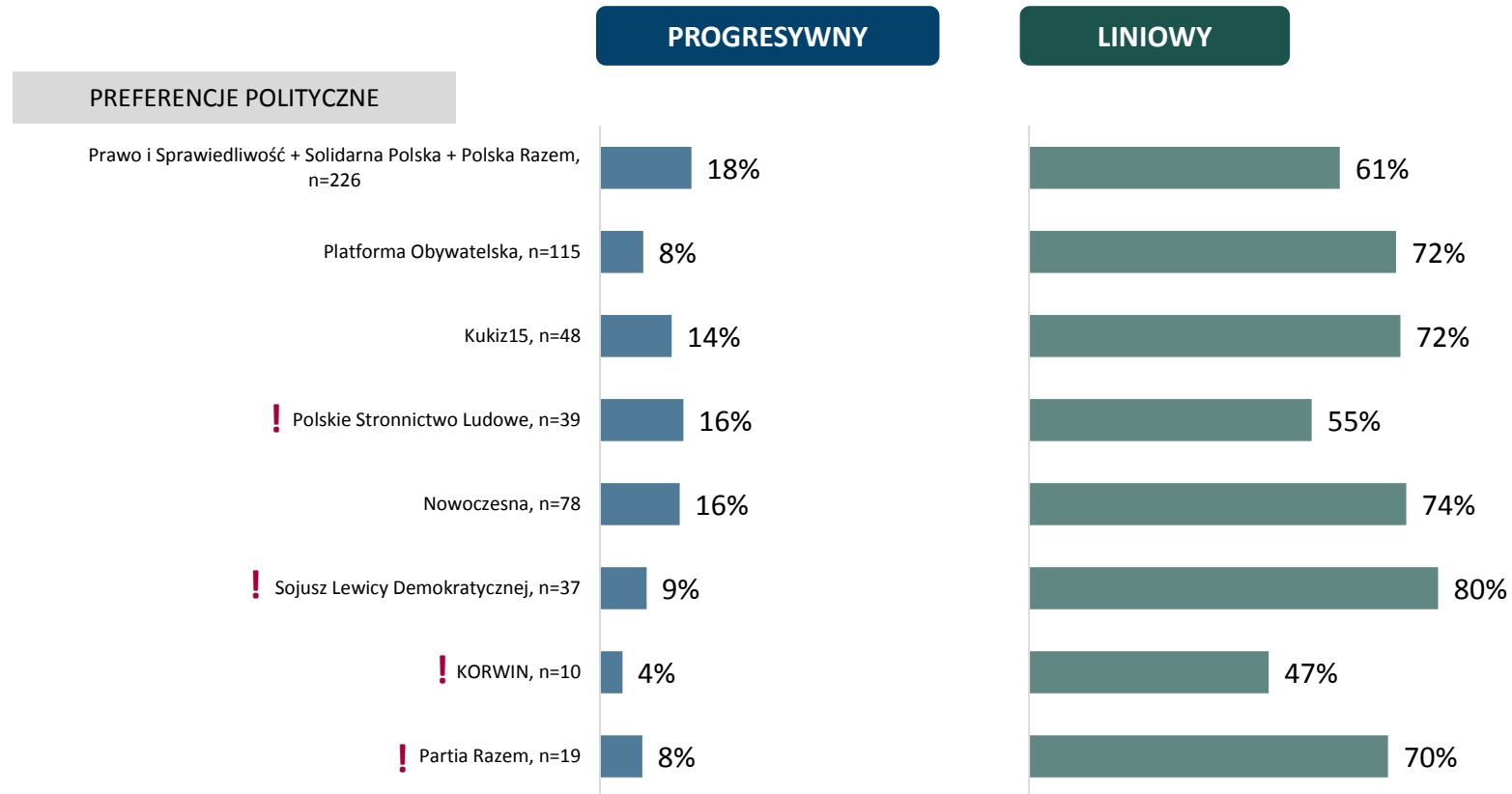
Płaca+
Podatki-

★ Różnica istotna statystycznie na poziomie $p < 0,05$.

Preferowany system podatkowy a preferencje polityczne

20

Wyobraź sobie następującą sytuację: Marek zarabia 4 tysiące złotych, a Piotr 2 tysiące złotych. Jaką kwotę podatku powinien zapłacić każdy z nich?
n=640

! UWAGA Niskie liczebności.

Rozliczanie podatków

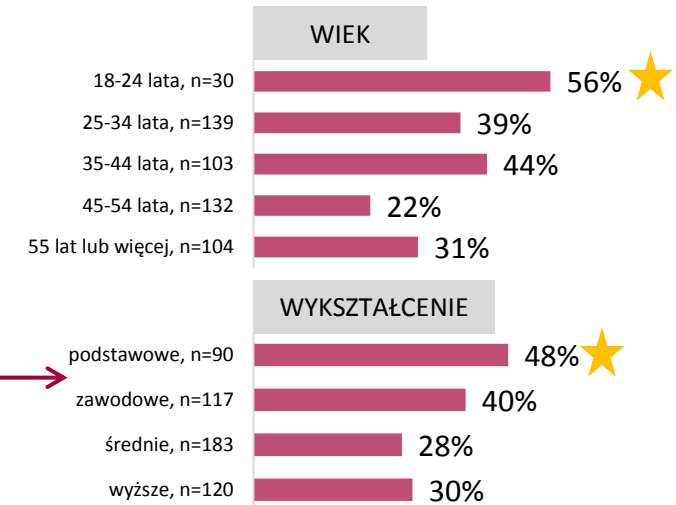
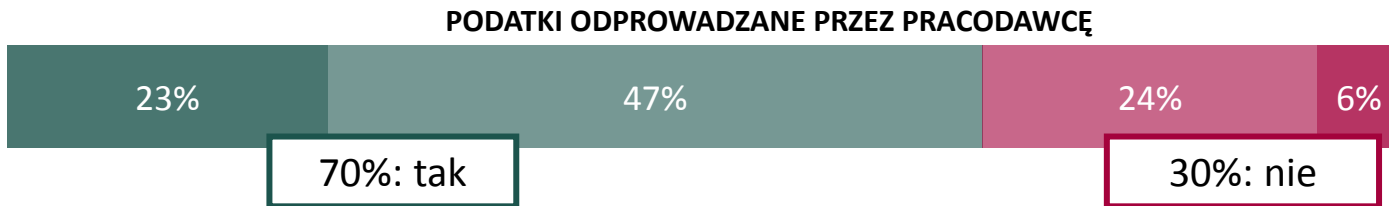
21

Czy rozliczasz się z podatków samodzielnie?
Osoby pracujące w oparciu o umowy, n=510

Czy chciał(a)byś, żeby w Polsce zostało wprowadzone rozwiązanie, w którym pracownicy nie musieli się rozliczać na koniec roku z podatków ponieważ wszystkie podatki byłyby odprowadzane przez pracodawcę?
N=1063

■ Zdecydowanie tak ■ Raczej tak ■ Raczej nie ■ Zdecydowanie nie

Chociaż większość Polaków (65%) rozlicza się z podatków samodzielnie, to blisko tyle samo, bo 70% wolałoby, aby obowiązek ten leżał po stronie pracodawcy. Co więcej, w grupie osób, które samodzielnie się rozliczają z podatków (n=333) ponad połowa osób (60%) popiera takie rozwiązanie. Prawdopodobnie, pomimo samodzielnego rozliczania podatków czynność ta jest w dalszym ciągu odbierana jako skomplikowana, a co więcej czasochłonna, więc przesunięcie tego obowiązku na pracodawcę dla większości wydaje się dogodnym rozwiązaniem.

Osoby, które nie rozliczają się samodzielnie to przede wszystkim najmłodsze osoby (rozliczające podatki wspólnie z rodzicami lub za które rozliczenie przygotowują rodzice) i osoby o niższym wykształceniu, podstawowym i zawodowym, dla których czynność ta jest szczególnie skomplikowana i które prawdopodobnie korzystają z pomocy osób trzecich.

★ Różnica istotna statystycznie na poziomie $p < 0,05$.

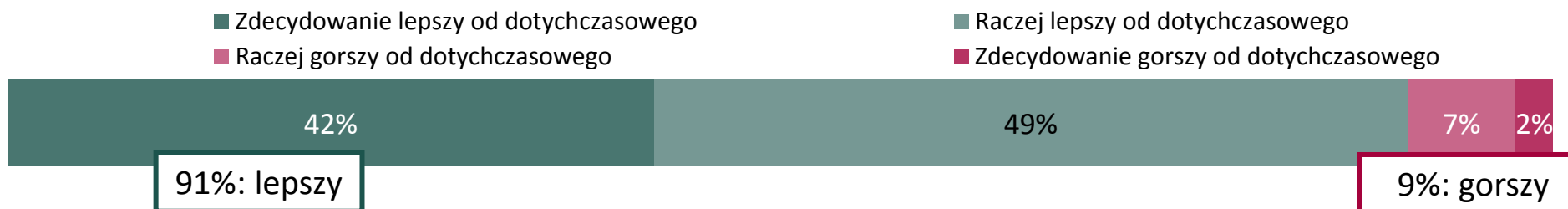

Ocena zaproponowanego systemu podatkowego – procent od sprzedaży

22

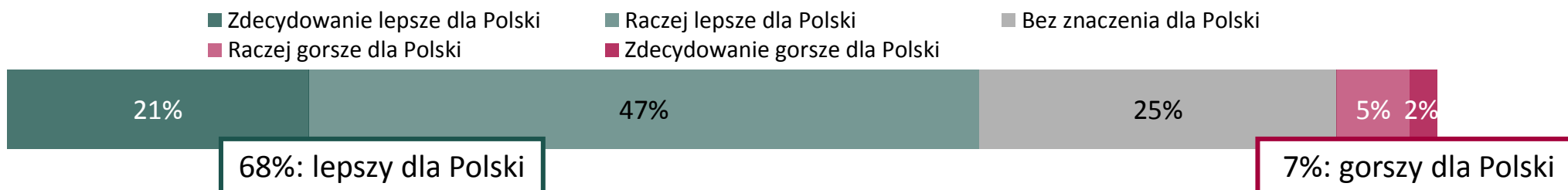
Wyobraź sobie, że w Polsce został wprowadzony nowy system podatkowy, który byłby wyliczany jako procent od sprzedaży firm. Dzięki temu byłby on zdecydowanie prostszy i nie można by uniknąć jego płacenia... Jak oceniasz zaproponowany system podatkowy?

N=1063

Czy gdyby opisany system podatkowy został wprowadzony, to byłoby to Twoim zdaniem:

N=1063

Uproszczenie systemu podatkowego jest wyraźnie preferowane przez większość Polaków. Propozycja wprowadzenia nowego systemu podatkowego, wyliczanego jako procent od sprzedaży firm, oceniana jest przez zdecydowaną większość (91%) jako system lepszy od dotychczasowego. Nieco mniej, ale nadal większość Polaków (68%) ocenia taką propozycję jako lepszą dla Polski od obecnego systemu, a zaledwie 7% uważa, że system taki byłby gorszy od obecnego.

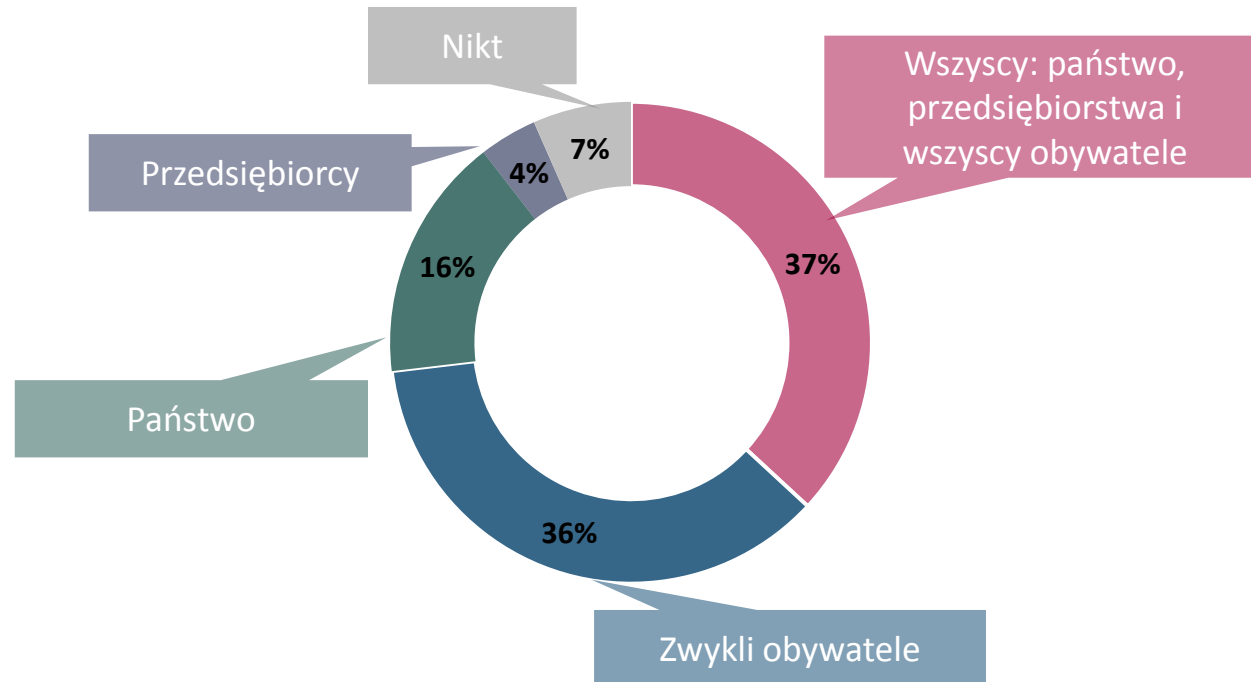

Kto by skorzystał na zaproponowanym systemie podatkowym?

23

Wyobraź sobie, że w Polsce został wprowadzony nowy system podatkowy, który byłby wyliczany jako procent od sprzedaży firm. Dzięki temu byłby on zdecydowanie prostszy i nie można by uniknąć jego płacenia... Kto Twoim zdaniem najbardziej by skorzystał na wprowadzeniu opisanego wcześniej systemu podatkowego w Polsce?

N=1063

Zdaniem większości Polaków (73%) zaproponowany system podatkowy byłby korzystny przede wszystkim dla obywateli (36% - dla obywateli + 37% - dla wszystkich). W świetle wcześniejszych wyników można stwierdzić, że taki system podatkowy byłby dla zwykłych obywateli dużo bardziej zrozumiały, a co więcej odciążałby ich od konieczności sporządzania corocznego rozliczenia podatkowego i zdejmował odpowiedzialność za źle rozliczone podatki.

Znacząco mniej, bo 16% Polaków uważa, że na takim systemie skorzystałoby tylko państwo, a najmniej osób (4%) uważa, iż taki system byłby korzystny wyłącznie dla przedsiębiorców.

Demografia

STRUKTURA PRÓBY		N	%
		1063	100%
Płeć	Kobieta	557	52%
	Mężczyzna	507	48%
Wiek	18-24 lata	144	14%
	25-34 lata	215	20%
	35-44 lata	170	16%
	45-54 lata	195	18%
	55 lat lub więcej	339	32%
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	287	27%
	Zasadnicze zawodowe	234	22%
	Średnie	351	33%
	Pomaturalne	192	18%
Stan cywilny	Wyższe	287	27%
	Singiel(ka), bez stałej partnerki/stałego partnera	286	27%
	W związku małżeńskim	524	49%
	W związku nieformalnym	197	19%
Status zawodowy	Wdowiec / wdowa	56	5%
	Pracuję na umowę o pracę	208	1%
	Pracuję na umowę zlecenie	208	3%
	Pracuję na umowę o dzieło	79	1%
	Prowadzę własną działalność gospodarczą	432	20%
	Jestem właściciel{em/ka} lub współwłaściciel{em/ka} firmy	69	20%
	Jestem bezrobotny/-a	9	7%
	Jestem emeryt{ka}/rencist{a/ka}	32	2%
	Jestem student{ka}	5	41%
Inny	22	6%	

STRUKTURA PRÓBY		N	%
		1063	100%
Miejsce zamieszkania	Wieś	401	38%
	Miasto do 20 tys. mieszkańców	136	13%
	Miasto 20-99 tys. mieszkańców	208	19%
	Miasto 100-199 tys. mieszkańców	189	18%
	Miasto 200-500 tys. mieszkańców	129	12%
Województwo	dolnośląskie	92	9%
	kujawsko – pomorskie	47	4%
	lubelskie	58	6%
	lubuskie	17	2%
	łódzkie	85	8%
	małopolskie	83	8%
	mazowieckie	146	14%
	opolskie	20	2%
	podkarpackie	54	5%
	podlaskie	43	4%
	pomorskie	71	7%
	śląskie	195	18%
	świętokrzyskie	25	2%
warmińsko – mazurskie	23	2%	
wielkopolskie	74	7%	
zachodniopomorskie	30	3%	
Dzieci	Tak	673	63%
	Nie	390	37%

Opracowanie raportu

Dominika Maison
Aleksandra Furman

ul. Podbięty 57, 02-732 Warszawa
tel. (22) 828-28-85 / kom: 512-437-457
biuro@maison.pl ; www.maison.pl

